

Ediboğlu: Akaryakıtta, bilinenin aksine, çok ciddi rekabet var

Sobe

SERPİL YILMAZ

syilmaz@milliyet.com.tr

Akaryakıt fiyatları ve kaçakçılık konusunda hükümet yalnızca spekülasyon üretiminde öncül rol oynuyor. Fiyatların düşürülmesi ve kaçakçılığın önlenmesinde atılmış bir adıma rastlamıyoruz.

Rekabet Kurulu kararlarını, 'ceza gelecek' diye yorumlayan hükümetin, kamu idaresini yönlendirme gayretine düşmesi; EPDK ile Rekabet Kurulu kararları arasında çelişkili bir durum izlenimi veriyor.

Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, geçtiğimiz günlerde hükümetin akaryakıt sektörüne ilişkin hedeflerini açıklayan açıklamaları kamuoyunda 'fırsat kân' tartışması başlattı. Başbakan Erdoğan, bu tartışmada Yıldırım'ı yalnız bırakmadı: "Akaryakıt dağıtım şirketlerini mahkemeye vereceklerini" duyurdu.

Dün de yazdım, sorun neydi?

TOBB Petrol ve Petrol Ürünleri Sanayi Meclis Başkanı ve Petroler Başkanı Canan Ediboğlu'nun, Rekabet Kurulu, Petrol Piyasası Yasası ve TÜPRAŞ'ın verilerine dayanarak hazırladığım yazıyı açmam gerekiyor.

18 Temmuz-31 Ekim arasında ham petrol fiyatları yüzde 57 gerilerken, akaryakıt fiyatlarına indirim aynı oranda yansımıyor, yüzde 12'lerde kalıyor.

İyi de aynı dönemde ham petrol fiyatı baz alınarak satılan doğalgazın fiyatı ne kadar düşmüş diye sormazlar mı?

BOTAŞ doğalgaz fiyatını aynı dönemde yüzde 80'leri aşan oranda artırdı. Bunun nedeni olarak da fiyatların "6-9 aylık" periyotlarda perakendeye yansıtıldığını ve açıklanan 5'inci zammın (yüzde 22.5) ham petrol fiyatının düştüğü döneme denk geldiğini açıkladı. Bu açıklamanın ardından da tepkiyi yumuşatacak ikinci bir bildirim yapıldı ki, o da doğalgaz fiyatının 2009'un ilk çeyreğinde ineceği yönünde oldu.

Kur da fiyatı etkiliyor

Akaryakıt sektörünün açıklaması, BOTAŞ gibi "Bugün çıktı, yarın düşer" biçiminde olamıyor, çünkü dağıtım şirketleri "devlet" değil! Dağıtım şirketlerinin belirlediği fiyatın yüzde 50-70'i ÖTV ve KDV'den oluşuyor.

Akaryakıtta ÖTV, ürün fiyatına yüzde olarak yansıyor. Oransal değil, belirlenen birim YTL. Yani yüzde 20-30 denilmiyor da, mesela 1 litreye, 1 YTL deniyor.

O nedenle vergisiz maliyet fiyatı düştükçe, vergi yükü artıyor.

Tabii aynı dönemde ham petrol fiyatının düşmesini hesap eden otorite, dolar kurunda yüzde 30'lara varan oranda artmasını nedense göz önüne almamayı tercih ediyor. Akaryakıt fiyatının vergiden dolayı yüzde 60'ını sabit kabul edelim. Kalan yüzde 40 üzerinde fiyat belirleyici unsur olarak yüzde 20 de rafineri çıpası koyalım, kalan yüzde 20'yi akaryakıt bayii belirliyor.

Bu yüzde 20 üzerindeki indirim oranı tartışılıyor. Aynı zamanda bu yüzde 20 içinde lojistik, ulaşım, arz-talep gibi dengeleri de görmezden gelemez.

Canan Ediboğlu

Petroler Başkanı Canan Ediboğlu, kamuoyunda özellikle akaryakıt sektörü üzerinde doğru olmayan bazı analizlerin yapıldığını, yanlış algılamaların düzeltilmesinde yarar görüldüğünü belirtiyor. Rekabet Kurumu'nun Akaryakıt Sektör Raporu üzerinden yapılan bazı değerlendirmelerin de yanlış algılamalara yol açtığını ifade eden Ediboğlu, "Bilinenin aksine, sektörde çok yoğun ve şiddetli bir rekabet var" diyor.

Ediboğlu, raporun petrol sektörünün rekabetle ilgili yapısal sorunları üzerinde hazırlanmış çok önemli bir rapor olduğunu ifade ederken, sektördeki rakabetçi yapının geliştirilmesi için önemli öneri ve tespitler içerdiğini de söylüyor.

Benzer tartışma ve değerlendirmelerin özellikle yüksek petrol fiyatları, döviz kurlarında ciddi dalgalanmalar nedeniyle AB ülkelerinde de yaşandığını, ancak raporun ra-

fineriler ve dağıtım şirketlerinin Rekabet Hukuku dışında bir davranış içinde olmadığını da teyid ettiğine dikkat çekiyor.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ile petrol sektöründe çok önemli aşamalar kaydedildiğinin unutulmaması gerektiğini belirten Canan Ediboğlu, son dört yıl içinde sektörün sağladığı dolaylı vergilerin, enflasyon ve sektör büyümesinin üzerinde arttığını ve yıllık 23 milyar dolar seviyesine ulaştığını, sağlık, emniyet ve çevre yatırımlarıyla çok büyük aşamalar katıldığını, sektörün emniyet, istasyon hizmetleri ve tesis kalitesi açısından dünyanın en ileri ülkelerinden biri konumuna geldiğini söyledi.

	Rafineri çıkışı fiyatı				Dağıtıcı pompa fiyatı			
	Tem.08 YTL/m3	Eki.08 YTL/m3	Fark %	Fark YTL/LT	Tem. YTL/LT	Eki.08 YTL/LT	Fark %	Fark YKr/LT
95 Oktan	1130,41	726,6	-36	-40,4	3,55	3,12	-12	-43
Motorin	1360	941	-31	-41,9	3,2	2,72	-15	-48
FO 6	867	589	-32	-27,8	1,56	1,27	-19	-29

Motorinde rafineri çıkışı fiyatında litrede 42 kuruşluk indirim, pompa fiyatına 48 kuruş olarak yansıyor